

Недоліком є можливість і велика спокуса утворювати монополії на ринку, а це вимагає застосування до ПФГ антимонопольного регулювання з боку держави.

Крім охарактеризованих до об'єднань підприємств належать синдикати, картелі, трести, але вони не мають масштабного розповсюдження в умовах вітчизняної економіки, тому їх особливості та специфіку функціонування можна дослідити самостійно.

Таким чином, об'єднання підприємств дозволяють більш ефективно вирішувати виробничі, соціальні та інші завдання, які постають перед окремими підприємствами, дозволяють більш раціонально використовувати наявні ресурси, розширювати можливості їхньої господарської діяльності.

Список використаних джерел

1. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. 378 с.

Володимир ІВАНИШИН,

доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН,
заслужений працівник сільського господарства,

Микола МІСЮК,

доктор економічних наук, професор
директор навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів,
Заклад вищої освіти «Подільський Державний Університет»,
Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ КРАЇНИ МОЛОКОМ ТА М'ЯСОМ ВРХ В КОНТЕКСТІ ПРОДОВОЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

У вирішенні продовольчої безпеки країни особлива роль належить тваринництву. Ця сільськогосподарська галузь у розвинених країнах світу

посідає провідне місце, рівень її розвитку є визначальним у забезпеченні продовольчої незалежності країни. Показник споживання м'ясо-молочних продуктів є одним із основних у характеристиці рівня життя населення в країні та її регіонах. У агропромисловому комплексі м'ясо-молочна продукція виступає невід'ємним елементом структури виробництва, що забезпечує продовольчу безпеку країни. В умовах глобалізації рівень забезпечення населення будь-якої країни м'ясо-молочними продуктами залежить від її планетарного рівня.

Втім, світ у період 1990-2022 років зіткнувся із надзвичайними глобальними викликами щодо агропродовольчого забезпечення, пов'язаними зі змінами клімату; переважаючими темпами приросту населення над виробництвом сільськогосподарської продукції; критичністю запасів енергоносіїв; невпинним зростанням цін на нафту та відповідним прискореним розвитком біоенергетики через перерозподіл використання земель із продовольчого і кормового призначення на технічне; значним скороченням запасів продовольства; кризою на світовому фінансовому ринку; збільшенням споживання продуктів харчування в розвинутих країнах та ростом цін на продовольство. Останнє стає у світі не менш важливим стратегічним ресурсом, ніж енергоносії. Бідним країнам воно не «по кишені» – на його імпорт у світі витрачається близько 1 трлн дол. Понад мільярд людей планети живуть на 1 долар у день і зернові культури є основою їхнього раціону [1 / С. 7].

Ціни на продовольчу продукцію за 2022 рік зросли на 63%, а за період з 2005 року – майже втричі. Уже в даний час на планеті недоїдають жителі п'ятдесяти країн з населенням більше вісімсот шістдесяті мільйонів чоловік. У нинішньому році цифра голодуючих може вирости ще на 100 млн осіб. Фахівці Організації економічного співробітництва і розвитку допускають, що ціни на продовольство у світі за 2010-2022 роки можуть збільшитися на 60-80%, а продовольство – стати «предметом розкоші» для більшості населення планети.

Світ, як і раніше, потребує значних обсягів виробництва продовольства, що дає нашій країні реальні шанси на динамічний економічний розвиток. Україна

залишається одним із найбільших експортерів сільськогосподарської продукції у світі. Українська земля за належного ставлення до неї може нагодувати понад 300 млн осіб. Україна потенційно здатна виробляти понад 100 млн т зерна. Глобальна продовольча криза може бути для нашої країни економічним шансом. Хоча сьогодні, зокрема, військовий стан, коригує виробництво продовольства.

Саме тому останнім часом науковці України: Бабенко А. А., Білорус О. Г., Власов В. І., Гойчук О. І., Пасхавер Б. Й., Саблук П. Т., Микитенко І. А., Осташко Т. О., Скрипник А. В., Скидан О. В. Та інші наголошують на необхідності забезпечення національної продовольчої безпеки як нагальної потреби, зокрема, формування факторних складових продовольчої безпеки країни і окремих груп населення та посилення її ролі у системі світової продовольчої безпеки, а також державної підтримки власного сільськогосподарського товаровиробника, як вагомій умови гарантії незалежності держави.

Судячи із абсолютних показників виробництва основних видів аграрної продукції на одну особу населення у світі, ситуація – критична. На світовому ринку рівень виробництва пшениці на одну особу зріс від 73 до 97 кг, м'яса – від 23 до 41, а виробництво молока зменшилося від 111 до 97 кг.

У високорозвинених країнах на сучасному етапі різко збільшилося виробництво і споживання м'яса, соціологи цей процес назвали «м'ясною революцією». Ця тенденція пов'язана із індустріалізацією та урбанізацією і відображає зростання доходів населення, насамперед, міського та підвищення інтенсивності їх праці, що вимагає високоякісного, високобілкового харчування.

За умов нестачі продовольчих ресурсів на світовому рівні проблема забезпечення продовольчої безпеки України та її регіонів набуває першочергового значення. Незважаючи на те, що природно-кліматичні умови України дозволяють отримувати харчові продукти в кількості, достатній для задоволення внутрішніх проблем країни, протягом останніх років ціни на

продукти харчування в Україні зростали: 2019 року – на 12,0%, 2020 – на 9,8%, що є загрозою настання продовольчої кризи в країні і загострення соціальної напруженості в суспільстві та потребує вжиття своєчасних заходів щодо діагностики та забезпечення продовольчої безпеки України та її регіонів. Забезпечення населення продуктами харчування лежить в основі продовольчої безпеки кожної країни, під якою слід розуміти доступ усіх людей у будь-який час до продовольства, необхідного для забезпечення здоров'я й активного життя [2. С. 5].

Важливість продовольчої безпеки зумовлюється першочерговою потребою у харчуванні, яке забезпечує підтримку всіх життєво важливих процесів у людському організмі. Особливо це стосується м'яса і м'ясопродуктів, модака і молокопродуктів, споживання яких різко скоротилося. Зменшення споживання інших продуктів не було таким відчутним. За даними 2018 року середньостатистичний українець порівняно з європейцем споживає фактично вдвічі менше, ніж потрібно м'яса і молока. Особливість харчування населення України полягає в тому, що основна кількість калорій надходить від споживання хліба та круп – 43%; цукру – 13%; молока й молочних продуктів – 12,2%; фруктів і ягід – 10%; олії – 9,3%; м'яса – 6,3%; риби – 4,2%.

Загалом, від нестатку продуктів харчування нині в Україні потерпає кожний десятий мешканець: показником цього рівня є прийнята для країн Центральної і Східної Європи та СНД вартість добового споживання, що не перевищує 4,3 \$ за паритетом купівельної спроможності на умовного дорослого. Тривале зниження добробуту населення відсунуло його споживацьку спроможність на рівень 60-х років, а за деякими видами продуктів – на рівень 50-х. Частка витрат на харчування дорівнює 60%, а в бідних сім'ях – 75% від загальних сімейних витрат, тоді як у розвинених країнах світу цей показник становить не більше 20-30%.

Найголовнішою ознакою проблеми бідності в Україні є те, що до традиційних форм бідності, присутніх у переважній більшості країн світу, додалася так звана «нова бідність», яка виникла в наслідок війни. Відразу після

початку війни грошові доходи середньої української родини, за офіційною статистикою, зменшилися майже на 60%, що за світовими стандартами є надзвичайним явищем.

Основою збалансованого харчування є рівень споживання продуктів тваринного походження, які майже на 60% забезпечують потреби організму людини в білках. Збалансоване харчування людини залежить, передусім, від рівня споживання м'яса та продуктів його переробки як основного джерела білків. З огляду на рекомендовані раціональні обсяги споживання яловичини має становити 32 кг на рік, проте реально 2021 року спожито 8,8 кг, що у 3,5 рази менше раціональної норми.

Під впливом падіння доходів населення за 2021 рік найбільше відставання фактичного споживання від раціонального спостерігалось за: молоком та молокопродуктами – на 53,8%, м'яса і м'ясопродуктами – на 39,8%, зокрема, яловичиною – на 72,0%.

Важливість продовольчої безпеки зумовлюється першочерговою потребою у харчуванні, яке забезпечує підтримку всіх життєво важливих процесів у людському організмі, адже неповноцінне харчування, в свою чергу, призводить до погіршення здоров'я людей, зниження середньої тривалості життя, виникнення багатьох хвороб. Саме тому продовольча безпека найповніше знаходить своє відображення через показники споживання населенням продуктів харчування [3. С. 83].

Список використаних джерел

1. Лузан Ю. Я. Розвиток державної підтримки аграрного сектору України в умовах членства в СОТ. *Облік і фінанси АПК*. 2008. С. 7.
2. Годівля сільськогосподарських тварин: підручник / [І. І. Ібатулін, Д. О. Мельничук, Г.О. Богданов та ін.]; за ред. І. І. Ібатуліна – Вінниця: Нова книга, 2007. 612 с.;
3. Місюк М. В. Зростання ефективності кормовиробництва на інноваційних засадах. *Економіка АПК*. 2013.